

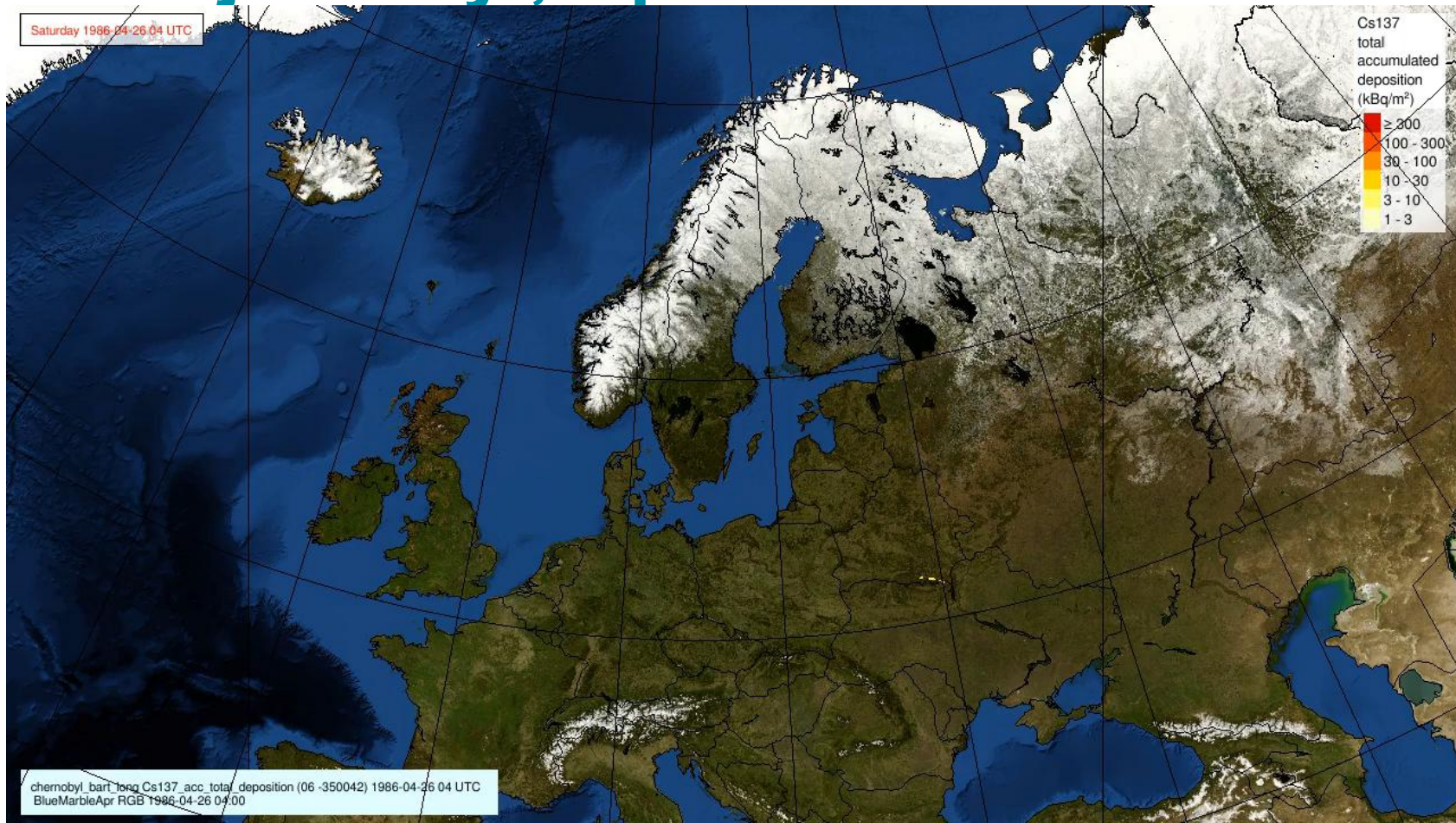
Meteorologisk
institutt

Værsituasjoner og bruk av spredningsmodeller innen atomberedskap

Heiko Klein

16.04.2026

Tsjornobyl, April 1986

Animasjon:
G. Cherry
MET

Kriseutvalget for atomberedskap

Kriseutvalget

DSA (leder, sekretær, medlem)

DSB

Forsvaret

Helsedirektoratet

Kystverket

Mattilsynet

Politidirektoratet

UD

Statsforvalteren (regional)

Radgivere

Fiskeri, Landbruk, Miljø-dir.

IFE

FHI, behandling CBRNe

Veterinærinstitutt

NORSAR, NGU

Norsk institutt for bioøkonomi

Norsk polarinstitutt

Havforskningsinstitutt

NMBU

Meteorologisk institutt

6 Dimensjonerende Scenarier

for planlegging og øving av radioaktive hendelser

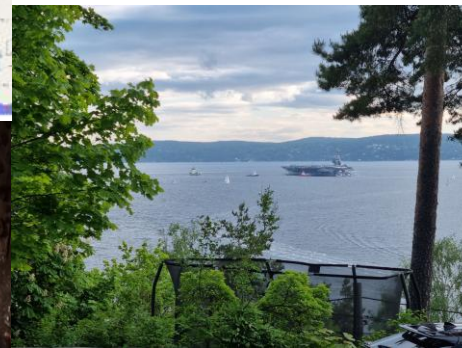
Lokal hendelse som utvikler seg over tid

(f.e. radioaktiv kilde på avveie)

Stort utslipp til marint miljø eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk forurensning

MET kan levere driftsresultater

Stort luftbåret utslipp
fra fast virksomhet i
Norge
(Forskningsreaktor)

Lokal hendelse i
Norge eller
nærområder uten
stedlig tilknytning
(Isbrytere,
hangarskip)

Alvorlige hendelser i
utlandet uten direkte
konsekvenser for
norsk territorium
Fukushima Daiichi 2011
(Persiabukta)

Stort luftbåret utslipp
fra utlandet
Tsjornobyl 1986
(Ukraina)

MET leverer væranalyser og atmosfæriske spredningsresultater

Vær og tiltaks-soner

Beregning av avstander for evakuering, innendørsopphold, jod-tabletter ved ulykke av en ubåt i havn

Australia, 2000

DSA, Grøtsund, 2021

MET, Grøtsund, 2021

Zone 2 (jod, barn): 1.4 km
(redusert fra 1975: 2.2 km)

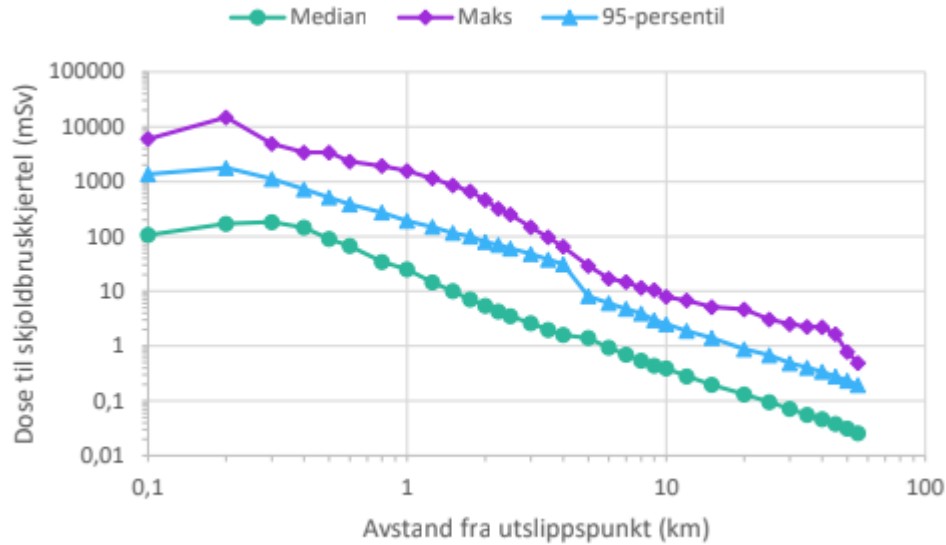
jod, barn: 9 km

jod, barn: 9-10 km

MET, Haakonsvern, 2021
jod, barn: 5 km

Værvariasjon

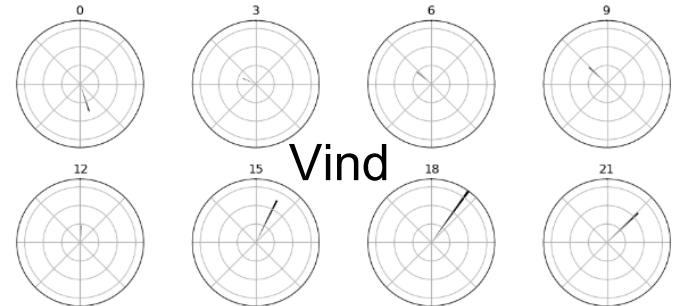
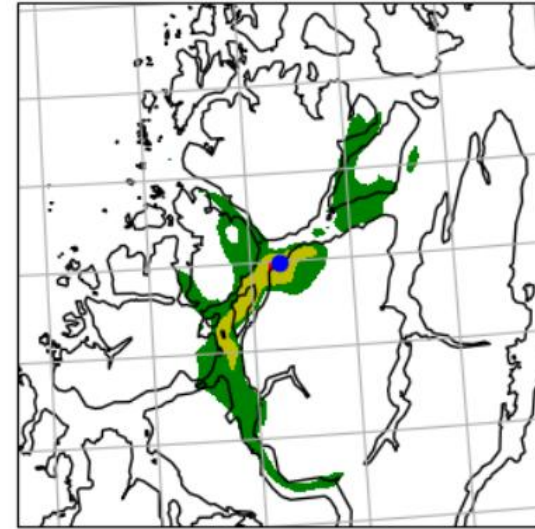
Beregnet statistikk over flere måneder

Grenseverdi barn: 10 mSv

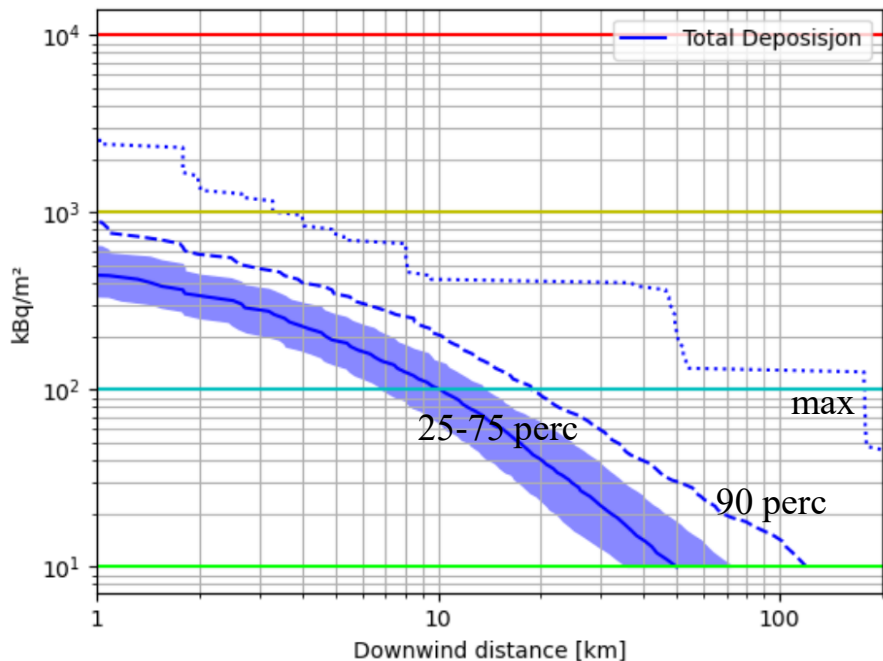
Verste værstsitasjon

Gamma 2020-09-04 12:00:00

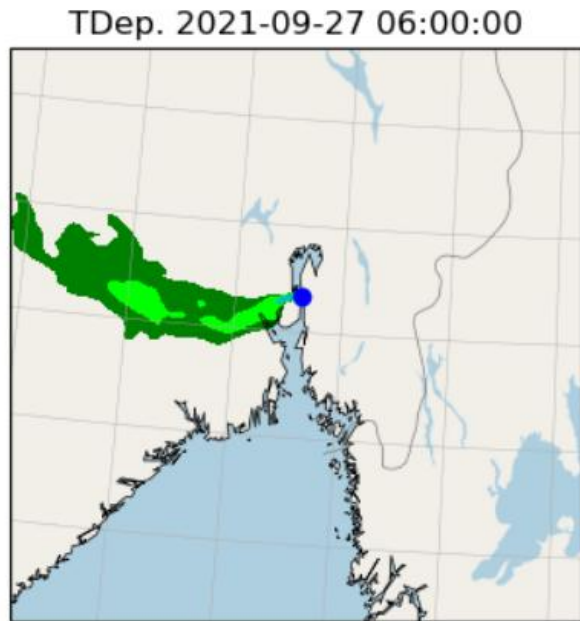

Restriksjoner i matproduksjon

Beregninger for hangarskip ved Oscarsborg festning

8 Grenseverdi beite for kuer ~100 kBq/m²

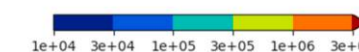
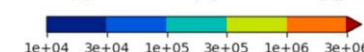
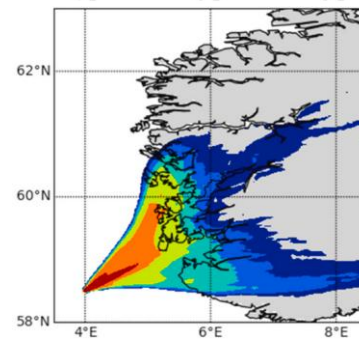
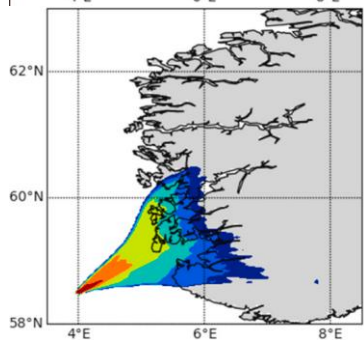
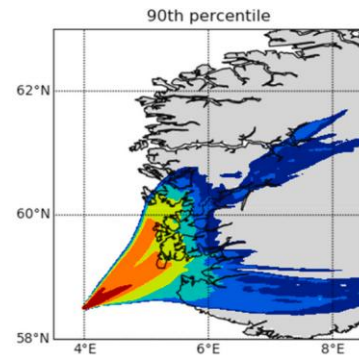
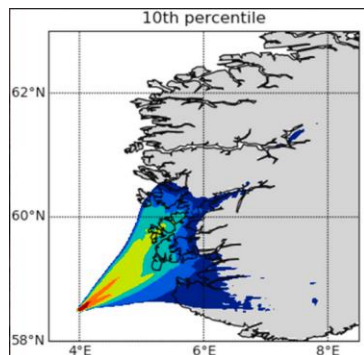
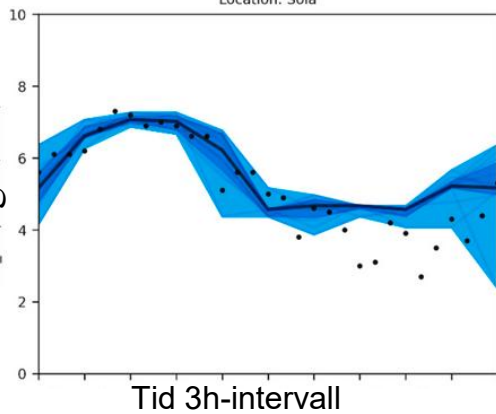
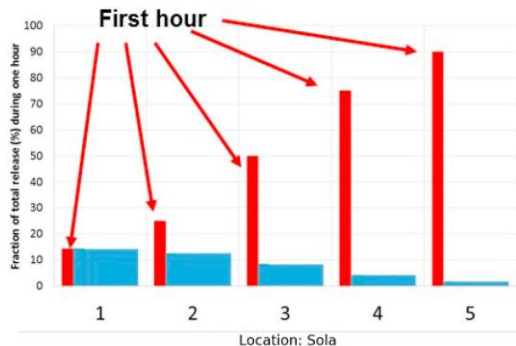
Nedbør etter lengre transport

Meteorologisk institutt

Usikkerhet i krisesituasjonen

Hypotetisk utslipp fra flytende kjernekraftverk 100km fra kysten

Tidsforløp av utslippet $\Leftrightarrow$ usikkerhet i værmodeller

Konklusjon

- Sikkerhetssoner i Norge kan være mye større enn referanseverdiene pga variert vær / topografi
  - Sikkerhetssoner bør beregnes for hvert sted med ekte meteorologi
- Langtransportert radioaktivitet er ofte størst sammen med nedbør
  - Nedbør kan være vanskelig å forutsi, og kan være veldig lokal
- Værsituasjonen kan gi stor usikkerhet i en krisesituasjon
  - kan kreve tiltak til større områder enn i en enkel plan-situasjon.
Usikkerheten i vær tilsvarer omtrend usikkerheten i utslippsforløp

Referanser

The 2000 Reference Accident Used to Assess the Suitability of Australian Ports for Visits by Nuclear Powered Warships: https://www.arpana.gov.au/sites/default/files/ref_acc.pdf

DSA 2021.04 - Teknisk rapport 20 Konsekvensvurdering anløp
<https://www.dsa.no/publikasjoner/teknisk-dokument-nr.20/Teknisk%20rapport%2020%20Konsekvensvurdering%20anl%C3%B8p.pdf>

E. Berge et al., 2024, Uncertainties in short term prediction of atmospheric dispersion of radionuclides. A case study of a hypothetical accident in a nuclear floating power plant off the West coast of Norway, <https://doi.org/10.1016/j.jenvrad.2021.106587>

Meteorologisk
institutt